

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME (2005) TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA GENEL AMAÇLAR - HEDEF/KAZANIMLAR İLİŞKİSİ*

“THE ASSOCIATION BETWEEN GENERAL TARGETS AND GOALS/ACQUISITIONS IN TURKISH LANGUAGE PROGRAM”

Erhan DURUKAN**

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2005 ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programında yer alan hedef/kazanımların, programın genel amaçlarını karşılama düzeyini belirlemektir. Bu amaçla programın genel amaçları ve temel dil becerilerine ait hedef/kazanımları taranmış; hangi hedef/kazanımın hangi genel amaçla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonunda hedef/kazanımların, dil becerilerinin geliştirilmesine ve üst düzey zihinsel becerilerin artırılmasına yönelik genel amaçları karşılayabildiği; fakat değer ve tutumlara yönelik genel amaçları karşılayamadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla programın hedef/kazanımlar bölümünde değer ve tutumlara yönelik ifadeler artırılmalı veya programda farklı bir başlık altında değer ve tutumlara yönelik ayrı hedef/kazanımlar belirlenmeli; programda değer ve tutumların öğrencilere kazandırılması yönünde etkinlik örneklerine yer verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersi öğretim programı, genel amaçlar, hedef ve kazanımlar, değerler, tutumlar.

Abstract

The purpose of this study is to determine the level of meeting general targets of goals/acquisitions in Turkish Language program. For this purpose, general targets of the program and goals/acquisitions of basic language abilities were examined, and it was determined which goals/acquisitions are related to which general rules. The findings of this study can be summarized as follows: Goals/acquisitions enabled the general rules to improve language ability and increase upper-level mental ability, whereas they could not meet the general rules of values

* Bu çalışma, 18-20 Mayıs 2008 tarihleri arasında Bahçeşehir Üniversitesi ve Millî Eğitim Bakanlığınca ortak düzenlenen Türkçe Öğretimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Araştırma Görevlisi

and attitudes. To remove this deficiency, the expressions of values and attitudes in the goals/acquisitions section of the program should be increased. Seperate goals/acquisitions of values and attitudes should be determined under a different title, and activity examples to gain values and attitudes should be provided.

Key Words: Turkish Language Teaching Program, general targets, goals and acquisitions, values and attitudes.

GİRİŞ

Öğrenmenin etkili biçimde gerçekleşmesi için, eğitimin ve öğretimin önceden planlanmış bir program içinde yapılması gerekir. “Program; okula devam eden çocukların gelişmelerini sağlayacak biçimde onları, eğitimin amaçlarına göre yetiştirmek için, çocukların kontrollü bir çevrede işleyeceği ilgi çekici, isteklendirici ve faydalı bütün eğitici tecrübelerin ve etkinliklerin dizildiği bir tasarıdır.” (Güngördü ve Güngördü, 1966; Akt. Benzer, 2004:36). Çalışmada ele aldığımız öğretim programı ise; “okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan, bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği” (Demirel, 2004:4) olarak tanımlanmaktadır.

Göğüş’e (1983:40) göre, “Eğitimciler, ana dili eğitimi de içinde olmak üzere, program yaparken başlıca şu etmenleri göz önünde tutmaktadırlar: 1) Toplumun eğitim felsefesi, 2) Toplumda çağdaş yaşamın gerekleri, 3) Öğrenmenin ruhbilim temelleri, 4) Çocukların yaşlarına göre yetenekleri, 5) Alan uzmanlarının görüşleri. Türk eğitim felsefesi, millî ve demokratik yönetimi gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Ana dili eğitiminde de, bu doğrultularda bir yol tutularak, her yurttaşın Türkçeyi bütün bilgi ve beceri yönleriyle öğrenip kullanabilmesi istenmiştir.” Buradan yola çıkarak; ana dili programları da dâhil olmak üzere öğretim programlarının bir ülkenin eğitim felsefesi doğrultusunda hazırlanması ve bu programlarla öngörülen insan tiplerinin yetiştirilmek istenmesi, programların önemini artırmaktadır denilebilir.

Eğitim programları hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme olmak üzere dört ana boyuttan oluşmaktadır. Bu ögeler arasında hedef boyutu ile “bireyleri niçin eğitiyoruz?” sorusuna yanıt aranır. Eğitimde hedefler; öğretimi yönlendirmesi, öğretme-öğrenme işleminin yapılmasını ortaya koyması ve ölçmelere kılavuzluk etmesi açısından gerekli görülmektedir (Demirel, 2004:105). Hedefler, “öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen istendik özellikler (bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler, alışkanlıklar vb.)” (Sönmez, 2004:21) veya “bir eğitim programının sonunda öğrencilerin göstermesi gereken bazı beceri, tutum ya da bilgilerin tanımlanmış hâli” (Morris ve Gibson, 1998’den

aktaran Erginer, 2000:12) olarak tanımlanabilir. Bilen'e (1993:3) göre hedefler; eğitim sisteminin bel kemiğini oluşturur ve eğitim düzenini örgütleme, uygulama ve değerlendirme sırasında yön gösterici, seçici ve eleyici birer ölçüt niteliğini taşır.

Eğitimde hedefler üç düzeyde belirtilmektedir: 1- Ülkenin eğitim politikaları ve felsefesi doğrultusunda hazırlanan ve kapsamlı olarak belirlenen *uzak hedefler*, 2- Millî Eğitimin yetiştireceği insan tipini ana hatlarıyla tanımlayan *Millî Eğitimin genel hedefleri*, 3- bir konu alanının ya da disiplinin hedeflerini belirleyen *özel hedefler* (Demirel, 2004:105-106; Gözütok, 2006:120). Hedefler için belirlenen üç düzeydeki ifadelerin birbirine uyumlu olması ve birbirini tamamlar nitelikte olması gerekmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda Türk Millî Eğitiminin genel amaçları içerisinde "Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlılık; millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri benimseme; Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumlulukları yerine getirme; dengeli ve sağlıklı kişilik ve karaktere sahip olma; kendilerini ve toplumu mutlu kılacak bir mesleğe sahip olma" hedefleri vurgulanmıştır.

Türk Millî Eğitiminin genel amaçları olduğu gibi her dersin de kendine özgü genel amaçları olabilmektedir. Örneğin Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler vb. derslerin kendilerine has farklı genel amaçları vardır. Okuldaki tüm derslerin işlevi, içinde bulunduğu eğitim kademesinin ve okulun amaçlarını gerçekleştirerek, millî eğitimin genel amaçlarını gerçekleştirmeye katkı yapmaktır (Doğanay, 2007:41). Bu doğrultuda, çalışmamızın eksenini oluşturan yeni (2005) Türkçe dersi öğretim programının da on bir adet genel amacı bulunmaktadır. "*Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;*

- 1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,*
- 2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,*
- 3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,*
- 4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,*
- 5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,*

6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,
11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.” (MEB, 2006:4).

Yapılandırmacı yaklaşımı esas alan yeni (2005) programda özetle öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi; onlara ana dili bilinci ve sevgisi ile okuma alışkanlığı ve zevkinin kazandırılması; onların ahlâkî ve kültürel değerleri benimsemesi; üst düzey zihinsel becerilere sahip, araştırmacı, eleştireci, sorgulayıcı bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmıştır. Buradan yola çıkarak genel amaçların, öğrencilerdeki temel dil becerileri ve üst düzey zihinsel becerileri geliştirmek gibi “*dilsel ve zihinsel*” veya onların millî, manevî, ahlâkî ve evrensel yönlerini güçlendirmek gibi “*değersel ve tutumsal*” işlevinin olduğu söylenebilir. Eski (1981) programın genel amaçları ile karşılaştırıldığında yeni programda bazı genel amaçların daha ayrıntılı biçimde ifade edildiği, bunun yanında “bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanma” ifadesinin eklendiği, “estetik duyguların gelişmesine yardımcı olmak” ifadesinin ise genel amaçlar arasından kaldırıldığı görülmektedir.

2005 Türkçe dersi öğretim programında genel amaçların yanı sıra Türkçe derslerinin esasını oluşturan temel dil becerilerine (okuma, yazma, konuşma, dinleme/izleme) ve dil bilgisine yönelik hedef/kazanımlar da yer almaktadır. Programda okuma ile ilgili beş hedef ve elli iki kazanıma, yazma ile ilgili altı hedef ve kırk iki kazanıma, konuşma ile ilgili beş hedef ve kırk iki kazanıma, dinleme/izleme ile ilgili beş hedef ve kırk iki kazanıma ve dil bilgisi ile ilgili olarak 6. sınıfta iki hedef ve on altı kazanım, 7. sınıfta beş hedef ve yirmi kazanım, 8. sınıfta üç hedef ve on yedi kazanıma yer verilmiştir. Yazım ve noktalama ile ilgili hedef ve kazanımlar, yazma becerisi altında üç sınıf seviyesine ayrılarak yer almıştır. Programda toplam olarak otuz bir hedef ve iki yüz otuz bir kazanım bulunmaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmada, yeni (2005) ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programının 2006 ve 2007 yıllarında yapılan değişikliklerle birlikte yayımlanan son hâlindeki hedef/kazanımların, programdaki genel amaçları karşılama düzeyini belirlemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışmamız, tarama modeliyle yapılmış bir araştırmadır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir.” (Karasar, 2006:77).

Çalışmada ilköğretim ikinci kademe 2005 Türkçe dersi öğretim programının 2006 ve 2007 yıllarında yapılan değişikliklerle birlikte yayımlanan son hâlinin giriş bölümünde yer alan genel amaçlar ile program bölümünde yer alan tüm hedef/kazanımlar taranmış ve hangi kazanımın hangi genel amaçla doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiş; böylece hedef/kazanımların genel amaçları karşılama düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Genel amaçlarla ilişkili kazanımlar sıralanırken ilk harf, öğrenme alanını (okuma, yazma, konuşma, dinleme/izleme); harften sonraki ilk rakam, hangi hedef olduğunu; ikinci rakam ise hangi kazanım olduğunu göstermektedir. Örneğin; D.2.1 ifadesi, dinleme alanındaki ikinci hedef birinci kazanımı göstermektedir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular genel amaçlara göre tasnif edilerek sunulmuştur. Programdaki genel amaçlarla doğrudan ilişkili toplam kazanım sayıları Tablo 1 ile şu şekilde gösterilebilir:

Genel Amaç	Kazanım Sayısı
1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimseme	---
2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili	67

ve anlaşılır biçimde ifade etme	
3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanma	14
4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirme	75
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanma	8
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşma; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirme	14
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenme, bunları bir alışkanlık hâline getirme	---
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanma, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanma ve seçici olma	3
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanıma	---
10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olma ve çözümler üretme	5
11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem verme ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirme	---

Tablo 1. Genel Amaçlarla İlişkili Kazanım Sayıları

Tablo 1’de görüldüğü üzere programda yer alan 75 adet kazanım dördüncü genel amaçla (*Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirme*), 67 adet kazanım ikinci genel amaçla (*Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etme*) ilişkiliyken; birinci (*Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimseme*), yedinci (*Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenme, bunları bir alışkanlık hâline getirme*), dokuzuncu (*Türk ve dünya kültür*

ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanıma) ve on birinci (Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem verme ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirme) genel amaçla ilişkili kazanımlar programda yer almamıştır. Programdaki toplam kazanım sayısının (231 adet) yarısından fazlasının iki genel amaçla (ikinci ve dördüncü) doğrudan ilişkili olduğu; dört genel amaçla (birinci, yedinci, dokuzuncu ve on birinci) ise doğrudan ilişkili hiçbir kazanımın yer almadığı görülmektedir.

Genel amaçlarla ilişkili olan kazanımlar ise şu şekilde gösterilebilir:

İkinci amaç (Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri): Konuşma hedef/kazanımlarında 38 adet (K.1.1; K.1.2; K.1.3; K.1.4; K.1.5; K.1.6; K.1.7; K.1.8; K.1.9; K.1.10; K.1.11; K.1.12; K.1.13; K.2.1; K.2.2; K.2.3; K.2.4; K.2.5; K.2.6; K.2.7; K.2.8; K.2.9; K.3.1; K.3.2; K.3.3; K.3.4; K.3.5; K.3.6; K.3.7; K.3.8; K.3.9; K.3.10; K.3.11; K.3.12; K.4.1; K.4.2; K.4.3; K.4.4) Okuma hedef/kazanımlarında 5 adet (O.1.1; O.1.2; O.1.3; O.1.4; O.1.5) Yazma hedef/kazanımlarında 24 adet (Y.1.1; Y.1.2; Y.1.4; Y.1.5; Y.1.6; Y.1.7; Y.1.8; Y.1.9; Y.1.10; Y.1.11; Y.2.1; Y.2.2; Y.2.3; Y.2.4; Y.2.5; Y.2.6; Y.2.7; Y.2.8; Y.2.9; Y.2.10; Y.2.11; Y.2.12; Y.6.1; Y.6.2) olmak üzere toplam 67 kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

Üçüncü amaç (Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanma): Konuşma hedef/kazanımlarında 5 adet (K.1.4; K.1.5; K.1.6; K.2.3; K.4.2) Okuma hedef/kazanımlarında 1 adet (O.1.3) Yazma hedef/kazanımlarında 8 adet (Y.1.4; Y.1.5; Y.1.6; Y.1.11; Y.4.2; Y.4.3; Y.6.1; Y.6.2) olmak üzere toplam 14 kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

Dördüncü amaç (Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirme): Dinleme/izleme hedef/kazanımlarında 28 adet (D.2.1; D.2.2; D.2.3; D.2.4; D.2.5; D.2.6; D.2.7; D.2.8; D.2.9; D.2.10; D.2.11; D.2.12; D.2.13; D.2.14; D.2.15; D.2.16; D.2.17; D.2.18; D.2.19; D.2.20; D.2.21; D.2.22; D.2.23; D.2.24; D.3.1; D.3.2; D.3.3; D.4.1) Konuşma hedef/kazanımlarında 7 adet (K.1.9; K.1.10; K.1.11; K.4.1; K.4.2; K.4.3; K.4.4) Okuma hedef/kazanımlarında 34 adet (O.2.1; O.2.2; O.2.3; O.2.4; O.2.5; O.2.6; O.2.7; O.2.8; O.2.9; O.2.10; O.2.11; O.2.12; O.2.13; O.2.14; O.2.15; O.2.16; O.2.17; O.2.18; O.2.19; O.2.20; O.2.21; O.2.22; O.2.23; O.2.24; O.2.25; O.2.26; O.2.27; O.2.28; O.2.29; O.2.30; O.2.31; O.3.1; O.3.2; O.4.1) Yazma hedef/kazanımlarında 6 adet (Y.1.7; Y.1.8; Y.1.9; Y.4.1; Y.4.2; Y.4.3) olmak üzere toplam 75 kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

Beşinci amaç (Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanma): Dinleme/izleme hedef/kazanımlarında 2 adet (D.5.1; D.5.2) Okuma hedef/kazanımlarında 6 adet (O.5.1; O.5.2; O.5.3; O.5.5; O.5.7; O.5.8) olmak üzere toplam 8 kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

Altıncı amaç (Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşma; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirme): Dinleme/izleme hedef/kazanımlarında 7 adet (D.2.1; D.4.1; D.4.2; D.4.3; D.4.4; D.4.5; D.4.6) Okuma hedef/kazanımlarında 7 adet (O.2.1; O.4.1; O.4.2; O.4.3; O.4.4; O.5.7; O.5.9) olmak üzere toplam 14 kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

Sekizinci amaç (Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanma, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olma): Dinleme/izleme hedef/kazanımlarında 2 adet (D.5.3; D.5.4) Okuma hedef/kazanımlarında 1 adet (O.5.3) olmak üzere toplam 3 kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

Onuncu amaç (Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olma ve çözümler üretme): Dinleme/izleme hedef/kazanımlarında 3 adet (D.1.1; D.1.2; D.1.3) Konuşma hedef/kazanımlarında 2 adet (K.1.8; K.5.3) olmak üzere toplam 5 adet kazanım bu genel amaçla ilişkilidir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanan yeni ilköğretim ikinci kademe (6-8. sınıflar) Türkçe dersi öğretim programında yer alan genel amaçlar ile hedef/kazanımlar ilişkisinin ele alındığı bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Hedef/kazanımlar, on bir genel amacın yedisini karşılayabilmesi ve dört tanesine yer verilmemesi nedeniyle, programın genel amaçlarını yansıtabilecek yeterlilikte değildir.
- Hedef/kazanımlar, yeni (2005) programın özellikle giriş bölümünde de vurgulanan üst düzey zihinsel becerilerin geliştirilmesine ve anlamaya yönelik dördüncü genel amaç ile sözlü-yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesine yönelik ikinci genel amaçta yoğunlaşmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında, programın esas aldığı yapılandırmacı yaklaşımın bilişsel gelişime önem vermesi ve Türkçe derslerinin anlama-anlatma etkinliklerine dayalı bir ders olması etkili olmuştur denilebilir.
- Programda, “dilin millî birlik ve beraberlik açısından önemli bir unsur olmasını benimseme; millî ve evrensel değerleri tanıma; millî, manevî ve ahlâkî değerleri benimseme ve güçlendirme” gibi değerlere yönelik genel amaçlarla ilişkili hedef/kazanımlara yer verilmediği görülmektedir. Sadece onuncu genel amaçta ifade bulan hoşgörülü ve insan haklarına saygılı olma amacına yönelik dinleme/izleme ve konuşma kazanımlarında değer ve tutumlara yer verilmiştir. (D.1.2: *Başkalarını rahatsız etmeden dinler/izler.* K.1.8: *Konuşmasında nezaket kurallarına uyar. vb.*)

Türkçe dersleri bir bilgi dersi olmaktan ziyade, beceri ve tutum dersi olma özelliği göstermektedir. Türkçe derslerinin bir dil dersi olması ve dilin de kültürün en önemli unsurlarından biri sayılması, bu dersin dil becerilerini geliştirici özelliğinin yanı sıra kültürel işlevinin de var olmasını gerekli kılmaktadır. Anlama ve anlatma etkinlikleri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme/izleme faaliyetleri dersin beceri kısmını oluştururken, ana dili sevgisi ve bilincini geliştirme ile millî, manevî, ahlâkî ve evrensel değerleri benimseme de Türkçe derslerinin tutum yönünü oluşturmaktadır. Genel amaçlar ile hedef/kazanımlar ilişkisinin ele alındığı bu çalışmada görülmektedir ki hedef/kazanımlar, Türkçe derslerinin beceriye dayanan anlama ve anlatmaya yönelik genel amaçlarını karşılayabilmekteyken tutuma dayalı değerleri benimsemeye ilişkin genel amaçları karşılayamamaktadır.

Bir öğretim programı, ders kitaplarının içeriğinden öğrenme-öğretme faaliyetlerinin bütün basamaklarına kadar öğretim sürecini etkilemektedir. Bu nedenle 2005 ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programında tespit edilen tutum ve değerlere yönelik hedef/kazanımların eksikliği, ders kitaplarının içeriğini ve öğrenme-öğretme sürecini öğrencilerin bu tutum ve değerleri benimsemesi açısından olumsuz yönde etkileyebilecektir. Bu tür olumsuzlukların görülmemesi amacıyla temel kaynak olan Türkçe dersi öğretim programında birtakım düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bu amaçla hedef/kazanımlar arasında değer ve tutumlara yönelik ifadeler sınıf seviyeleri göz önünde bulundurularak artırılmalı veya ders programı içerisinde farklı başlık altında değer ve tutumlara yönelik ayrı hedef/kazanımlar belirlenmeli; değer ve tutumların öğrencilere kazandırılması yönünde programda etkinlik örneklerine yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Benzer, A. (2004). "Türkiye'de Ana Dili Eğitimi Müfredat Programı 1913-1981", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bilen, M. (1993). **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Takav Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2007). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Erginer, E. (2000). **Öğretimi Planlama Uygulama ve Değerlendirme**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göğüş, B. (1983). "Ana Dili Eğitim Programlarının Niteliği". **Türk Dili Dil Öğretim Özel Sayısı**, sayı:379, ss.40-45.

- Gözütok, F. D. (2006). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Karasar, N. (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- MEB (2007). Türkçe Dersi Öğretim Programı. (http://ttkb.meb.gov.tr/indir/ogretmen/programlar/program_son/turkce6_8_24082007.rar adresinden alınmıştır.).
- Sönmez, V. (2004). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Anı Yayıncılık.